Uitvoeringsprotocol social return

Zaanstreek-Waterland

Een leidraad voor opdrachtnemers van de gemeenten in de regio Zaanstreek – Waterland

bij de invulling van hun social return verplichting

Versie 1.0 definitief
Gemeente Zaanstad 16-06-2015

Inleiding

Het uitgangspunt dat mensen zoveel mogelijk in reguliere banen bij reguliere werkgevers werken, wordt in de samenleving breed onderschreven. Er is immers een dringende noodzaak dat iedereen die kan werken aan de slag gaat. Door de vergrijzing en de ontgroening neemt de totale beroepsbevolking in Nederland af, waardoor op termijn, ondanks de huidige crisis, krapte ontstaat op de arbeidsmarkt. Om deze reden richt het overheidsbeleid zich op het verhogen van de arbeidsparticipatie en het bevorderen van de arbeidsontwikkeling. Met name mensen die nu nog aan de kant staan, moeten meer kansen krijgen om mee te doen en om zelf in hun levensonderhoud te voorzien.

In de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland is het uitgangspunt dat iedereen zoveel mogelijk meedoet in de maatschappij, liefst door het hebben van betaald werk. Wie kan werken, wordt actief geholpen om een baan te krijgen. Om deze reden wordt sterk ingezet op beleid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. De Participatiewet, waarbij de gemeenten met ingang van 1 januari 2015 ook verantwoordelijk zijn voor mensen die voorheen zouden instromen in de WSW en Wajong, maakt het uitstromen naar reguliere arbeidsplaatsen nog urgenter.

Eén van de instrumenten om de arbeidsparticipatie en -ontwikkeling in samenspraak met werkgevers te verhogen, is social return on investment (vanaf nu social return genoemd). Het doel van social return is ervoor te zorgen dat een investering door de gemeente, naast het ‘gewone’ rendement ook een concreet ‘maatschappelijk rendement’ oplevert. De gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland vinden het belangrijk dat haar opdrachtnemers een bijdrage leveren aan het verwezenlijken van sociale doelstellingen, waarbij het accent ligt op het terrein van werkgelegenheid van mensen die een uitkering ontvangen of aan leerlingen die voor hun opleiding een leerwerkplek of stageplaats zoeken.

De regio Zaanstreek-Waterland bestaat uit negen gemeenten: Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Waterland, Wormerland, Zaanstad en Zeevang. Deze gemeenten hebben gekozen voor één gemeenschappelijk social return beleid en één gemeenschappelijke uitvoering van het beleid. Opdrachtnemers van de gemeenten krijgen daarom te maken met een eenduidige benadering en afhandeling van hun social return verplichting. Bovendien kunnen er makkelijker gemeente-overstijgende samenwerkingsafspraken worden gemaakt met opdrachtnemers of sectoren.

Beleidskader en protocol social return

Social return is in het inkoopbeleid van een aantal gemeenten in de regio Zaanstreek Waterland expliciet opgenomen als één van de inkoopdoelstellingen. In die gemeenten maakt het social return beleid integraal onderdeel uit van het inkoopbeleid. In een aantal andere gemeenten is het niet expliciet als inkoopdoelstelling beschreven, maar wordt wel dezelfde social return doelstelling nagestreefd. In de regionale beleidsnotitie *Social Return bij Inkoop* is de social return doelstelling verder beschreven.

Het onderhavige *Uitvoeringsprotocol Social Return Zaanstreek-Waterland is* van toepassing op alle inkoop/aanbestedingen van de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland waarin een social return bepaling is opgenomen. Dit protocol is primair bedoeld voor opdrachtnemers die een opdracht van de gemeente gegund hebben gekregen en beschrijft de kaders waarbinnen de social return verplichting kan worden ingevuld. Het protocol wordt bij de publicatie van een aanbesteding door de gemeente aan inschrijvers verstrekt. Daarnaast is het protocol te downloaden van de websites van de gemeenten.

Uitvoeringsrichtlijnen voor de invulling van de social return verplichting

Hieronder wordt ingegaan op de wijze waarop opdrachtnemers hun social return verplichting kunnen invullen en hoe het proces rondom deze invulling verloopt.

1. Mogelijkheden tot invulling van de social return verplichting

Voor de invulling van de social return verplichting bestaan de volgende mogelijkheden:

1. Het aanbieden van een **betaalde arbeidsplaats** aan kandidaten in een uitkeringssituatie. Aan een kandidaat wordt minimaal het minimumloon uitbetaald conform wet of CAO. De invulling mag zowel binnen de gegunde opdracht plaatsvinden, als elders binnen de organisatie van de opdrachtnemer of bij onderaannemers. Het is ook mogelijk om kandidaten te plaatsen op basis van een detacherings- of uitzendovereenkomst. Een derde partij is dan juridisch werkgever en detacheert de kandidaat bij de opdrachtnemer.

2. Het aanbieden van een **leerwerkplek** of **stageplaats** aan studenten en scholieren. Voor de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL) dient de opdrachtnemer te zijn geregistreerd als 'Erkend Leerbedrijf'.

3. Het bieden van een tijdelijke **werkervaringsplaats** aan werkzoekenden die een uitkering ontvangen uit hoofde van de Participatiewet of WIA/WAO. De werkzoekende doet met behoud van de uitkering gedurende maximaal **zes** maanden werkervaring op en leert vaardigheden binnen een bepaald vakgebied. De opdrachtnemer betaalt geen loon, maar is wel verantwoordelijk voor de begeleiding van de kandidaat.

   Een proefplaatsing (maximaal 2 maanden werken met behoud van uitkering voorafgaande aan een arbeidscontract) wordt door de gemeente niet aangemerkt als werkervaringsplaats en telt daarom niet mee als social return invulling.

4. In overleg met en na voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de gemeente kunnen in sommige gevallen ook de daadwerkelijk door de opdrachtnemer **gemaakte kosten voor opleiding en extra begeleiding** van de kandidaat worden meegeteld bij de invulling van de social return verplichting. Criterium is dat de kosten zijn gemaakt om de kansen van de kandidaat op de arbeidsmarkt te vergroten c.q. de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. De opdrachtnemer dient dit aan te tonen.

   Om de kosten voor de opleiding van kandidaten mee te laten tellen voor de social return invulling, dient de opdrachtnemer hiervan een factuur te overleggen. Na goedkeuring door de gemeente, wordt het factuurbedrag afgetrokken van de social return verplichting.

   Voor kandidaten uit de categorieën Participatiewet en WIA/WAO en SW kan gedurende maximaal drie maanden voor extra begeleiding maximaal 2 uur per week per kandidaat worden meegerekend tegen een tarief van €75,- per uur. Voor de overige categorieën kandidaten worden geen extra begeleidingskosten meegerekend.

   Bij een werkervaringsplaats worden begeleidingskosten niet, maar eventuele opleidingskosten wel meegerekend.

5. Blijkt dat de social return verplichting niet kan worden ingevuld binnen de voornoemde categorieën, dan kan de opdrachtnemer in overleg met en na toestemming van de gemeente zelf een voorstel indienen hoe hij op een **andere creatieve wijze** invulling wil geven aan zijn verplichting. Op basis van dit voorstel wordt in overleg tussen gemeente en opdrachtnemer vóóraf de financiële tegenwaarde bepaald van de te leveren prestatie.

Aanvullende richtlijn voor de social return invulling

De belangrijkste doelstelling van social return is het creëren van nieuwe werkgelegenheid voor mensen die een uitkering ontvangen. De gemeente wil daarom ook in eerste instantie samen met de opdrachtnemer deze mogelijkheid onderzoeken. Echter, de gemeente is ook van mening dat opdrachtnemers die al maatschappelijk verantwoord ondernemen en bij het gunnen van de opdracht van de gemeente kandidaten uit de hiervoor genoemde doelgroepen in dienst hebben, hiervoor moeten worden beloond. In onderlinge afstemming tussen gemeente en opdrachtnemer wordt gezocht daar de beste mix van 'nieuw' en 'bestaand'. Hoewel elke situatie om maatwerkafspraken vraagt, is de globale richtlijn hiervoor dat tenminste de helft van de social return invulling dient te worden ingevuld door het bieden van een nieuw arbeids-, leerwerk- of stagecontract waarmee mensen vanuit een uitkeringssituatie aan het werk komen of waarmee leerlingen een leerwerk- of stageplaats krijgen. Maximaal de helft van de social return invulling kan worden ingevuld door kandidaten mee te tellen uit de hierboven genoemde doelgroepen die reeds in dienst zijn bij de opdrachtnemer of door een andere creatieve social return invulling (zie ad 5. hierboven).

Voor werkgevers/opdrachtnemers die 5% of meer van hun personeelsbestand hebben ingevuld met zogenaamde 'garantiebanen', wordt de eis van het bieden van nieuwe contracten niet toegepast.

2. Waarderingsgrondslag

Bij de invulling van de social return verplichting door middel van werkgelegenheid wordt gerekend met normbedragen volgens het zgn. *'Bouwblokkenmodel social return Zaanstreek Waterland'.*[1] Naarmate de afstand tot de arbeidsmarkt van een kandidaat groter is (m.a.w. hoe moeilijker de kandidaat doorgaans aan betaald werk komt of blijft), wordt het normbedrag waarmee wordt gerekend hoger. Het bouwblokkenmodel ziet er als volgt uit:

[1] Er zijn in het land meerdere varianten van het bouwblokkenmodel in omloop. Bij aanbestedingen door de gemeenten in de regio Zaanstreek Waterland gelden de bedragen zoals opgenomen in dit uitvoeringsprotocol.

Categorie	Normbedrag (full-time jaarbasis)	Hoe lang meetellen?
WW<1 jaar	€10.000,-	1 jaar
WW> 1 jaar of WW in de laatste drie maanden van de uitkering	€15.000,-	1 jaar
Participatiewet < 2 jaar (niet arbeidsbeperkten)	€30.000,-	2 jaar
Participatiewet > 2 jaar (niet arbeidsbeperkten)	€35.000,-	2 jaar
WIA/WAO bij nieuwe werkgever[2]	€30.000,-	5 jaar
WSW detachering	€35.000,-	5 jaar
WSW'er in dienst nemen	€40.000,-	5 jaar
Wajong (UWV)	€40.000,-	5 jaar
Arbeidsbeperkten Participatiewet (garantiebanen)	€40.000,-	5 jaar
50+	€ 5.000,- bovenop bovenstaande bedragen	nvt
Werkervaringsplaats voor Participatiewet en alle categorieën arbeidsbeperkten	€ 2.500,- voor zes maanden (maximale termijn)	6 maanden
BBL leerwerkplek	€15.000,-	duur van de opleiding/stage
BOL en overige stages	€ 5.000,-	
Stage voor leerlingen VSO en praktijkonderwijs	€10.000,-	

Overige social return invulling
In overleg. Richtlijn: begrote loonkosten van de geleverde prestatie door de opdrachtnemer (richtlijn tarief €80-€100 per manuur - na overleg met en toestemming van de gemeente). Materiaalkosten tellen niet mee voor de social return invulling.

De bedragen in de tabel zijn op jaarbasis bij een full-time (36 uur) dienstverband. Bij BBL (4 dagen werken, 1 dag naar school) geldt 32 uur werken als full-time.

Afwijkingen worden *naar rato* berekend. Hierbij wordt de gewerkte periode (einddatum minus begindatum) gedeeld door 365 dagen en vermenigvuldigd met het aantal gewerkte uren per week gedeeld door 36 (32 bij BBL). De uitkomst van deze berekening wordt vermenigvuldigd met de bedragen uit de tabel en leidt tot de *gewogen social return waarde* van de desbetreffende invulling.

Voorbeeldberekening

Kandidaat heeft al meer dan twee jaar een Participatiewet-uitkering en krijgt contract van 1 februari tot en met 31 juli (180 dagen) voor 24 uur per week. De berekening gaat dan als volgt:

$$\frac{180 \text{ dagen}}{365 \text{ dagen}} \times \frac{24 \text{ uur}}{36 \text{ uur}} \times €35.000,- = € 11.506,85$$

Om de gewogen social return waarde te kunnen vaststellen dient de opdrachtnemer per geplaatste kandidaat de volgende gegevens aan te leveren:

[2] Onder WIA/WAO vallen niet de kandidaten voor wie de werkgevers ingevolge de Wet Verbetering Poortwachter een verplichting tot re-integratie heeft.

- BSN-nummer[3]
- Naam
- Contractperiode (ingangsdatum en duur of einddatum)
- Aantal contracturen per week
- (Zonodig de uitkeringssituatie van de kandidaat als deze niet afkomstig is uit de regio Zaanstreek Waterland)

De opdrachtnemer dient per email een scan/kopie van het ondertekende arbeids- of stagecontract aan de gemeente te overleggen waaruit bovenstaande gegevens blijken. Alternatief is dat een door de kandidaat ondertekende verklaring aan de gemeente wordt overlegd, waarin de bovenstaande informatie wordt verstrekt. Zonder deze informatie kan de gemeente de juistheid van de social return invulling niet vaststellen en telt deze niet mee. Door de opdrachtnemer ingestuurde urenbriefjes van medewerkers worden door de gemeente niet verwerkt. De opdrachtnemer dient zelf een gemiddeld aantal uren over de gewerkte periode te berekenen en aan te leveren.

3. Inzet van werkgeversinstrumenten

De gemeenten in de regio Zaanstreek Waterland hebben een aantal financiële instrumenten ontwikkeld om de bemiddeling van werkzoekenden te bevorderen. Bij plaatsing van kandidaten in het kader van een social return verplichting kunnen, naast eventuele wettelijke en fiscale instrumenten, de volgende instrumenten worden ingezet:

- de proefplaatsing (de kandidaat werkt met behoud van uitkering, maar telt nog niet mee voor de invulling van de social return verplichting);
- de werkplekpolis (aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering).

Daarnaast zijn alle regionaal beschikbare instrumenten inzetbaar voor kandidaten die vallen onder de doelgroep van de banenafspraak (kandidaten met een structureel verminderde loonwaarde).

De stimuleringssubsidie, de jongerenvoucher en de scholings- en begeleidingsvouchers kunnen bij social return niet worden ingezet. Bij plaatsing van kandidaten van buiten de regio Zaanstreek Waterland is de inzet van een financieel instrument niet mogelijk.

4. Verantwoordelijkheid opdrachtnemer en opdrachtgever

De opdrachtnemer is te allen tijde zelf verantwoordelijk voor de invulling van zijn social return verplichting. Er is sprake van een contractuele verplichting om aan de eis te voldoen. De adviseurs van de gemeente kunnen de opdrachtnemer adviseren en ondersteunen bij de invulling van de social return verplichting. De gemeente heeft echter uitdrukkelijk geen leveringsverplichting van kandidaten. Advies en ondersteuning betekent onder meer dat de gemeente (via het WerkgeversServicePunt Zaanstreek Waterland) kandidaten kan selecteren en voorstellen, een speed date tussen werkgever/- opdrachtnemer en kandidaten kan organiseren en kan adviseren bij een passende maatwerkinvulling.

[3] De gemeente heeft het recht om in het kader de uitvoering van haar wettelijke taken (waaronder re-integratie en RMC/leerplicht) BSN-nummers van kandidaten op te vragen en te registreren. Dit is niet in strijd met de privacywetgeving.

5. Geen dubbelingen, geen verdringing

Het is niet toegestaan om kandidaten die elders zijn meegerekend voor de invulling van een social return verplichting bij één van de gemeenten in de regio Zaanstreek Waterland op te voeren om zo te voldoen aan de social return verplichting. Verplichtingen voortvloeiend uit opdrachten bij andere opdrachtgevers dienen gescheiden te worden en hierin mag geen overlap zitten. Ook mag social return niet leiden tot verdringing van bestaande arbeidsplaatsen, leerwerkplekken of stageplaatsen. Op verzoek dient de opdrachtnemer dit te kunnen aantonen of aannemelijk te maken.

6. Niet-naleving van de social return verplichting

Social return is een contractuele verplichting en dus niet vrijblijvend. De social return verplichting dient, net als alle andere contractuele verplichtingen, geheel nagekomen te zijn vóór het einde van de opdracht. Heeft de opdrachtnemer aan het einde van de looptijd van de opdracht de social return verplichting niet volledig ingevuld, dan heeft de gemeente van rechtswege een direct opeisbare vordering op de opdrachtnemer heeft ten bedrage van de openstaande social return verplichting. Dit bedrag zal door de gemeente worden ingehouden op nog te betalen facturen aan de opdrachtnemer of op andere wijze ingevorderd worden.

Het niet of onvolledig nakomen van de social return verplichting kan tevens tot gevolg hebben dat de opdrachtnemer bij toekomstige onderhandse opdrachten niet meer wordt uitgenodigd door de gemeente.

7. Proces na gunning

De opdrachtnemer dient op zo kort mogelijke termijn na definitieve gunning/opdrachtverstrekking, het ingevulde meldingsformulier social return te mailen naar de contactpersoon social return bij de desbetreffende gemeente (zie tabel hieronder). De opdrachtnemer wordt vervolgens uitgenodigd voor de periodieke informatiebijeenkomst social return. Deze vinden om en om plaats in Zaandam en Purmerend. Deelname aan deze bijeenkomst wordt voor opdrachtnemers die voor het eerst met social return te maken krijgen, van harte aanbevolen.

Tijdens deze bijeenkomst worden de hoofdlijnen van het social return beleid en protocol uiteengezet en bestaat de gelegenheid om vragen te stellen. Nieuwe opdrachtnemers worden direct na de melding van de gunning, door de gemeente uitgenodigd voor de eerstvolgende bijeenkomst. De informatiebijeenkomst is ook toegankelijk voor andere geïnteresseerden die kennis willen nemen van hoe de gemeenten in Zaanstreek-Waterland omgaan met social return.

Na de informatiebijeenkomst is het aan de opdrachtnemer om aan de gemeente kenbaar te maken op welke wijze hij de social return verplichting wil invullen. Hiertoe neemt de opdrachtnemer contact op met de contactpersoon social return van de gemeente, of met een andere functionaris als daarover andere afspraken zijn gemaakt. De focus is in eerste instantie altijd op het creëren van nieuwe, extra werkgelegenheid. De dienstverlening van het WerkgeversServicePunt (WSP) Zaanstreek Waterland is ook voor social return relaties beschikbaar, met inachtneming van het onder punt 4. hierboven bepaalde (verantwoordelijkheid opdrachtnemer).

Bij opdrachten met een korte doorlooptijd of waarbij de uitvoering van de opdracht direct na gunning start, kan van bovenstaande procedure worden afgeweken. De social return verplichting

blijft echter onverkort bestaan. Uiteraard staat het de opdrachtnemer vrij om ook al voorafgaande aan de informatiebijeenkomst aan de slag te gaan met zijn social return invulling.

8. Communicatie over social return na gunning van de opdracht

Heeft u **na gunning** van een opdracht van de gemeente vragen over de invulling van uw social return verplichting, dan kunt u deze stellen via één van de onderstaande e-mailadressen:

Gemeente	Emailadres
Zaanstad	socialreturn@zaanstad.nl
Oostzaan en Wormerland	socialreturn@over-gemeenten.nl
Purmerend en Beemster	socialreturn@purmerend.nl
Edam-Volendam en Zeevang	fcjdeboer@edam-volendam.nl
Waterland en Landsmeer	p.dehaan@waterland.nl

Eind 2015 komt er één regionaal servicepunt voor social return. Hierover wordt u t.z.t. geïnformeerd door uw gemeente.

9. Toepassing van dit protocol

Dit protocol is integraal onderdeel van het social return beleid van de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland. Het is van toepassing op alle aanbestedingen van de gemeenten waarin een social return eis is gesteld, tenzij in de aanbestedingsdocumenten uitdrukkelijk iets anders hierover is opgenomen.

Vastgesteld door het college van B&W in gemeente Zaanstad op 16 juni 2016.